

Universitätsbibliothek Wuppertal

Omnia Divini Platonis Opera

Plato

Basileae, 1551

Dialogus quartus (argumentum)

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-245](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-245)

seu contrā, rectissime iudicari. Cum igitur huiusmodi poemata cōponerēt, & talia uulgo dicerent, iniquum adeo & audax aduersus musicā uulgus hominū reddiderunt, ut se plāne posse sententiā de musica ferre crederet. Hinc spectacula frequenter exclamare cōeperunt, cum silere antea consueuissent, quasi quid pulchrū in Musis, quid nō, acute sentirēt: atq; ita ex optimatū potestate, in prauam theatri potentiā res ipsa desiluit. Si enim popularis potētia solum liberorū hominū extitisset, nullum utiq; magnū incōmodum fuisset. Nunc autē ex musica nobis incepit omnī ad omnia opinio sapientiā, preuaricatioq; secuta est & libertas. Intrepidī em̄ erant, quasi scientes. hęc licentiā impudentiā peperit. Nemo si melioris opinio propter audaciā non timetur, id ipsum penē perniciosā est impudentiā, quæ à libertate quadam temeraria proficiscit. MEG. Verissima loqueris. ATH. Hanc libertatem ea licentiā sequitur, quæ facit, ne magistratibus subesse uelimus. Ex hac originem habet & illa, per quam patris matrisq; & seniorum seruitutē & pręcepta contemnimus. Cumq; prope transgressionis huius extremum simus, legibus quoq; parere recusamus. In ipso autē extremo, iusiurandum, fidem, & omnino deos negligimus. Vnde ad priscam illam tyrannicāq; reuoluti naturam, eadem illa iterum patiemur, duraq; secula rursus degemus, nec malorum finem ullum reperiemus. Sed cur hęc nobis dicta sunt, repetendum mihi uidetur, ut oratio quasi equus retrahatur, ne si os effrenatum habeat, dicendi cōcita impetu, ab asino, ut prouerbio ferunt, excutiatur. Interrogandū est igitur, cuius causa hęc dicta sunt. MEG. Est utiq;. ATH. Hęc ergo illorū gratia diximus. MEG. Quorum? ATH. Diximus. Nempe ad tria quædā esse latori legum respiciendū, ut ciuitas quæ legibus instituitur, libera sit, sibi ipsi amica, & mentē habeat. hęc dicta sunt, an non? MEG. Dicta prorsus. ATH. Propterea duas gubernationū species in mediū adduximus, unam in qua arctissima seruitus, alteram in qua resoluta libertas. Considerauimusq; utra recte gubernaretur. Perspeximus autē mediocritate alteri dominandi, alteri libertatis addita, feliciter nimium utraq; se habuisse: infeliciter uero, cum seruitus in altera, in altera libertas ad extremū usq; peruasit. MEG. Vera narras. ATH. Atqui huius quoq; ipsius gratia Dorici exercitus constitutionem cōsiderauimus, & radices montium Dardani, habitationemq; maritimā, primos præterea illos qui à uastitate diluuij relictī fuerant. horumq; causa de musica, de ebrietate, deq; prioribus etiā habita nobis oratio est. Hęc enim omnia ob eā causam dicta sunt, ut intelligamus quō optime gubernari ciuitas possit, & quo pacto priuatim quisq; optime suam uitam disponat. Si uero quicquam operæ precij fecimus, quænam nobis ipsis aduersus nos ō Megille & Clinia, redargutio erit? CLIN. Ego mihi hospes uidere quædā uideor. Peropportune superiora omnia nobis dicta uidentur. His enim ego quodammodo indigebā. Cōmodumq; ambo, tu dico & Megillus hic, me reperistis. Neq; celabo uos quod mihi accidit. Quasi enim augurio his sermonibus confirmatus sum. Maxima profecto Cretensum pars coloniā deducere quandam cogitat, ac Gnosius eius rei curam cōmittit. Gnosiorū uero ciuitas mihi alijsq; nouem uiris id mandat curandū. Leges autē ponere iubet, & quæ nobis ex Cretenlibus placeant, & quæ aliunde colligi possint. Edicitq; nobis ne peregrinas leges horreamus, modo probent. Nūc igitur & mihi & uobis hanc gratiā præbeamus. Collectis undiq; legibus, oratione condamus ab initio ciuitatē. Sic enim & illud quod à nobis queritur, diligentius cōsiderabitur, & mihi forsitan disputatio hęc ad futuræ ciuitatis constitutionē conferet. ATHEN. Non bellum indicis ō Clinia. Quare nisi id Megillo incōmodum, mea quidem pro uiribus tibi parata sunt. MEG. Probe dicis, ego quoq; paratus sum. CLIN. Optime ambo dixistis. Quare conandum est primum oratione ciuitatem condere.

ARGUMENTVM MARSILII FICINI IN DIALOGO
quartum de Legibus.

QUARTVS hic dialogus, quæadmodū & tres superiores, ac etiam pars quinti prima, in ipso conditoris legum cōsilio officioq; uersatur. Huius uero consilium circa ciuitatis materiam atque formam. Materiam inquam, situm, et cōpositionem, dispositioneq; urbis. Formam uero modum publicæ gubernationis & ordinem. At quoniam forma hęc formosa esse nunquam potest, nisi ciuium animi sint formosi, idcirco in formandis à tenera ætate, perq; omnem uitam suorum ciuium

animis legifer inuigilare iubetur. Materiam igitur ciuitatis paucis expedit uerbis, formam uero eius & animorū ipsorum formationē accuratissime tractat, utpote qui præ animorum dignitate exteriora omnia quāuis amplissima uideantur, nihili pendit. Profecto Plato noster si corporum esset medicus, in eligendo aere saluberrimo ad firmam ualidamq; corporis habitudinē cōferente incumberet diligentius. Sed qui in eligenda pro se Academia insalubri loco, non corpori, sed animo moribusq; cōsuluit, is nimirum in urbe condenda non admodum accuratus apparet: in formandis uero unā cum ætate moribus, tanquam medicus animorum, ut ita loquar, curiosissimus. Præterea si tanti fortunæ faceret bona, quanti ceteri solent, certe agrum, & situm, et modum ad diuitias cumulandas amplificandamq; imperium commodissimum diligenter exquireret. Contra uero facit omnino. Sit ergo urbs procul à mari atq; portu, non mercaturæ præsertim cauponariæ dedita, non luxuriosa, non diues. Sit temperata ciuitas, & sobria, & pudica, præ cæteris uero pia. Quidam aliud mandaturum putas sanctum aliquem religiosæ uitæ pontificem in ædificandis templis habitaculisq; sanctorum, quā quod Plato noster expressa, nullum de urbe condenda fecit uerbum. neq; id quidem iniuria. Illā nanq; reliquit cælo, hanc in terris ædificat, ad exemplaris illius quoad fieri potest imaginem. Propositum igitur erit legiferi, quæ præter animi bona sunt, præ bonis animi par uifacere, in omniq; eius institutione ad uniuersam uirtutē tanquam ad signum intendere. Ideoq; nihil uel in ciuitate, uel circa urbem permittere, unde ciues malis aliquando moribus assuescere possint, etiam si inde uictoria multarum gentium, potentiaq; amplissima, & copia rerum omnium abundantissima consequatur. Lex enim nō extra animum, sed in animum ipsum aciem suam dirigit omni ex parte perficiendum. Itaq; iubebit ne ciues habeant summum in pretio falsæ huius uitæ salutem. Neque tam ut sint, saluiq; sint, procurent, quā ut quādiu sunt, optimi sint. Ad uniuersum uero legiferi institutum perficiendum tria in primis conducere arbitratur, Deum uidelicet, fortunamq; & artem. Quæ tria humana omnia gubernare dicuntur. Et quo difficiliora quā ceteri autor legum molitur, eo maiori ab his tribus quā ceteri indiget patrociniō. Quod autem Plato dicit Deum, et fortunam atq; artem simul cum Deo humana omnia gubernare, breuiter sic expone. Deus in omnib. per omnia mouet omnia. Motum mundi spherarum. Quarum concursio fatum quidem alicubi, sed hic fortuna libentius nominatur. Hinc casus uarij circa externa corporaq; proueniunt. Mouet & animas, lumen mentibus inspirando, unde ars non speculandi solum accenditur, sed agendi. Ab arte tandem dispositio externorum & corporis proficiscitur. Quamobrem à Deo quidem cuncta dependent: qui, ut ait Paulus, omnia in nobis operatur. Verum ab ipso deo alia quidem per fortunam procedunt, alia uero per artem. Quo fit, ut neq; fortuna, neq; ars aliquando Deo ualeat aduersari. Quippe quum semper ab ipso utraq; moueantur. Inter se uero duo hæc ita se habent. Aut enim consentiunt inuicem, aut forte dissentiunt. Si dissident, aut fortuna superat artem, aut ars fortunam. Id autem accipe hoc exemplo. Dum mouet Deus spherarum interdum per fortunā in mari cōmouet tempestatem. Tempesta quatit nauem. Interea mouet Deus idem eandem nauem per animum quoq; gubernatoris, id est per artem ipsam à Deo continue dependentem. Quando igitur ars nauem ad certum dirigit portum, atq; ad eundem tempesta quoq; uehit, tunc ars simul cum fortuna consentit. Quādo uero aliō quidem impellit uentus, aliō uero ars certat ducere, tunc ars & fortuna dissentiunt, ac tandem uel ars cedit fortunæ, uel arti fortuna. Interim prouidentia Dei utrobique agit utrunq; ad finem sibi soli notum, cui nihil unquam dissonat, cuncta uidelicet in uniuersam sui corporis harmoniam occultis modis cōtemperanti. Cæterum illa ipsa concursio cælestium dispositio, quando talis prouenit, ut artem necessario superatura sit, Fatū dicitur potius quā fortuna: quādo uero talis ut exuperare inertē possit, et superari ab arte, Fortuna potius nominatur. Neq; diffidas artem quandoq; uincere posse fortunam. Vt enim fortuna sic et ars procedit ex Deo. Animaduerte uero ubi Plato de occasione disputat, quam uir magnus nouas conditurus leges exoptet, ad id magno pre oportuna, sub illius tyrāni nomine iuniorē Dionysium significare, seipsum uero sub appellatione legiferi, atq; indicare fauorem fortunæ sibi integrum defuisse. Item Platonem in Sicilia apud Dionysium quendam harum legum procemia inchoasse, ut ex epistolis intelligi potest: Opus uero id legum expulso Dionysio perfecisse. Deniq; per hæc dicta reditum in Siciliam suam ab infamia uindicasse. Scito autē Platonem in eo itinere atq; reditu nihil aliud contendisse, quā ut saluā Dionysij prosperitate, uiolenta tyrannis in regnum moderatū cōuerteretur. Inter hæc autem ubi de temperantia & prudentia principis loquitur, Memento Platonem, mediocrem quidem temperantiā à prudentia distinguere, mediocrem quoque prudentiam à sapientia simili ratione discernere, consummatam uero temperantiam sepe appellare prudentiam, absolutam quoque prudentiam, nōnunquam sapientiā nominare. Quod quidem in Phædone, & tertio Legum, & hic, & alibi sepe, patet. Adducit præterea naturales quasdam ingenij doctes, uirtutibus quidem similes, sed tunc demum, quando recte fuerint excoltæ, ad uirtutum munera conducentes. Qua quidē de re latius in Republica disputat. Mandabis interea memoriæ, quales sunt principū mores, tales quomodo fieri ciuium reliquorum. Neq; ulla de causa mores ciuium facilius citiusq; quā ex hac mutari posse. Itē beatum esse prudentē & temperatū doctorem populi, beatum quoq; populum qui audit uerba ex ore doctoris eiusmodi profluentia. Præterea neq; Rempublicā felicē fore, neq; leges bonas exorituras, prius quā in gubernatore potentia

potentia unā cum sapientia tēperantiāq; concurrat. Proinde diuinum ad ciuitatem constituendam auxilium inuocandum. Haftenus quartus hic liber munus legiseri circa materiam ciuitatis, et formam cōmunis pertractauit. Pergit uero deinceps ad figuram muneris huius distinctiorem, querens utrum ciuitatis forma regnum esse debeat, an optimatum senatus, an potentia paucorum, an popularis. Quoniam uero nihil inter homines bonū reuera dici potest, nisi diuinum imitetur bonum, nō iniuria formam prius diuinæ gubernationis exponit, quā ex humanis gubernationibus alijs alias anteponat: uidelicet diuinæ similiorem absq; controuersia ceteris præfaturus. Probat autem gubernationem diuinam esse regnum, optimatumq; senatū regno cōiunctum. Censetq; ex omnibus ciuibus illos eligendos esse ad gubernandum, quotcunq; sint qui tantum ceteris prudentia & tēperantia præstant, quantū uiri pueris præstare solent. Atq; si quis inter electorum numerū simili fermē interuallo ceteros antecellat, regem esse constituendū. Id uero tum ex præsentī Saturni mysterio, tum ex simili quodā in Politico, tū ex epistolis & re publica potest esse perspicuū. Cæterum ut præsentis Saturni mysteriū apertius intelligi possit, meminisse oportet, Platonicos coniectare mundum à uita quadam & anima contineri atq; duci, ex tribus potissimum argumentis, ex firma uidelicet diuersarū mundi partium copula, ex mirabili motu cæli, ex perpetua rerum generatione sub cælo. Coniectare rursus mundum à mente regi ex triplici quodā ordine, scilicet ex ordine qui & in ipsa partiū mundi copula, et sphaerarum motu, & in rerum generatione conspicitur. Vtrunq; uero, scilicet animam atq; mentem, Platonius ille noster breuiter comprehendit. Spiritus intus alit, totamq; insusa per artus Mens agitat molem. Cōiectare tandem & animam & mentem ab ipso bono unoq; dirigi ad regendum, ex eo præcipue quod et connexio partium motusq; & generatio & omnis horum trium ordo in unum tendit, bonumq; dirigitur. Quamobrem sub ipso bono regnum geminum cōtinetur, intellectus uidelicet atq; animæ. Illud quidem Saturni, hoc autem Iouis regnum omnis appellat antiquitas. Quæ Iouem idcirco fingit Saturni regnum occupasse, quoniam utrisq; ad regnū proprium uocantibus animas, scilicet illinc ad intelligibile hinc ad sensibile bonum, paucissimæ quædam animæ ad intelligibile Saturni bonum contemplationemq; se conferunt, quamplurimæ uero ad sensibile Iouis bonum actionemq; quotidie confluunt. Tradunt antiqui animas quondā beatas sub Saturni regno uixisse, duobus id modis intelligentes. Primo quidem dum inter diuinas angelicasq; mentes uiuebant, antequam in corpora laberentur. Deinde etiam quoties & quotcunq; uoluptuosam quidem uitam negligentes, actiuam uero parum admodū diligentes, contemplatiuæ uitæ ardentissimo amore se dedunt. Vt cūq; uero accipiatur, in uita intellectuali, beatæ in animali, sunt miseræ. Accedit quod sub hac miseria ita fallitur, ut cum duo in cælo planctæ sint, primus quidē superioris Saturni nuncius, secundus autē nuncius Iouis superioris, laudent quidem Iouis stellam, Saturni uero uitupere, cum tamē hæc quidem ad tēporanea magis prouocet bona, illa uero reuocet ad æterna. At quoniā homo gregabile animal à communi hominum cōmercio segregatus, mediocrem uiuendi habitum seruare nō potest, cogiturq; ut ita dixerim, uel infra hominē descendere, uel ascendere super hominem: factum est ut Saturnus hominū segregator crimen & infamiam apud infcios reportauerit, eorū uidelicet culpa, qui uel mixtione quadam ineptiori, uel educatione peruersa tales euadunt, ut quādo à Saturno extra hominē seuocātur, descendant ab homine potius, quā ascendunt. Verum de his alibi diligentius: reuertamur ad argumentū. Addit Plato Saturnum quondam homines distributos in greges custodiae demonum cōmendasse. Id autem pluribus modis exponitur. Primo quidem diuinā mentē animas hominum, ut Timæus ait, in uarios ordines ab initio diuifisse stellarum, animarum numerum comitantes. Differentiam uero nostrarum inter se animarum, alij inter Platonicos numeralem tantum esse putant, alij etiā specialem, ut unū animarū nostrarū sit genus. in eo multæ animarū species, sint etiam multæ sub eadem specie. Vt cūq; uero distribuuntur, diuersis nō solum stellis, sed demonibus etiam accōmodari dicuntur. Alioq; modo exponi potest mysterium, ut uidelicet uel ab orbis initio, uel statim post diluuiū rudiores homines diuina prouidentia angelorum, siue demonū meliorū ministerio rexerit, donec paulatim facti peritiores ipsi se regerent. Rationi uero cōsentaneum est, rectius feliciusq; à superis quā à seipsis homines gubernari. Exponitur insuper tertio hunc in modum, ut quotidie quicunq; uitæ rationem eligunt ab alijs quodammodo segregatam, riteq; educati fuerint, statim in contemplatiuum beatumq; Saturni regnū commigrare dicantur. Sed quatenus sub contemplationis officio in ritus uarios discernuntur, catenus & in multos greges secerni uidentur, & alijs atq; alijs pro uitæ similitudine inspirari numinibus atq; regi. Mitto in præsentia multas præstantium philosophorum scholas, quasi greges sub Saturno pastore mirabiliter congregatos. Sub Saturno inquam, tribus præcipue modis. Sub mente diuina & angelica primum, deinde sub anima planetæ primi eiusq; sphaeræ, tertio sub ipsius planetæ corpore. Sed mens ipsa facit, anima conficit, planeta portendit. portendit inquam, quando in magnis Saturni cum Ioue coniunctionibus, Saturnus ipse uel exultatione sua, uel domicilio gaudet, & tanquam coniunctionis dominus fouetur quidem ab Ioue, utitur & Solis Mercurijq; & Veneris beneficio. Sic magicam Zoroastris eiusq; sectatorum peperit, seu portendit potius disciplinam, Trismegisti quoq; theologiam, Orpheiq; mysteria, Arcana Pythagoræ, Socraticam sanctimoniam, Platoniam maiestatem. Ita esse manifestis quibusdam argumētis cōpertum habemus. Hinc & Plato in præsentī libro Saturnum esse affirmat dominū eorum qui mentem habent. Gubernationem uero eiusmodi sub Saturno

regiam optimatumq; extitisse demonstrat. Siquidem genus humanum ab ipso Deo tanquam rege per electos optimosq; demones asserit gubernatum. Hos multi angelos appellarent, et Plato in Critia uocat deos, facilitatq; gubernationis et hic indicat, & in Critia: dicēs occulta quadā persuasionis inspiratione fuisse homines gubernatos, gubernandos quoq; similiter, quoties ab inferioribus uacātes motibus sese superis subiecerint perducēdos. In his Plato monet, primo diuinam prouidentiam nunquam deesse hominibus, modo sibi ipsi non desint. Deinde humanū ingenium in summa rerum licentia potentiaq; lasciuum superbūq; euadere. Tertio sicut bestia nō possunt à bestiis absq; humano quodam pastore, sic neq; homines ab hominibus absq; duce deo optime gubernari: & quandiu mortalis aliquis sine deo dominabitur, tandiu laboriosam miseramq; uitam fore, quasi frustra uigilaturus sit quilibet ciuitatis custos, nisi deus ipse custodierit ciuitatem. Quarto, ipsam mētis distributionem esse legem, eiq; in omni & priuata & publica gubernatione semper obtemperandum, ut per nostram mentem feliciter à diuina mēte ducamur. Quinto, nullas constitutiones appellandas esse leges, nisi cōmune ciuitatis totius bonum procurent. Sexto, qui obseruantius parent legibus, his magistratus maximeq; diuini cultus munera cōmitti debere. Septimo, interitum ciuitati paratum esse, in qua nō leges magistratibus, sed magistratus legibus dominantur. Octauo iuuenēs quidem ut plurimum hęc obtuse uidere, senes autē acute perspicere, nisi forte quandoq; deus uel iuuenilem probet pietatē, uel senilem reprobet impietatē. Multa iam uerba Plato facit ad ipsum legislatorem pro suo officio instruendum. Nonnulla facit deinceps ad populum leges eiusmodi suscepturū, ut & accipiat libentius, & seruet impensius. Cohortatur autē ad sacras leges in primis, perq; illas ad humanas à diuinis inuentas & confirmatas. Sed unā cum exhortatione uenerationē terroremq; commiscet, dicens deum mundi totius artificem, totum in seipso cōplecti, ideoq; inspicere singula ne quis cōfidat prauaricando posse latere: perq; omnia circumuolui, ne quis speret manus eius post delictū subterfugere posse. Hunc esse ostendit legum omnium fundatorē, ubi ait: Recta definit & peragit, id est, recta quadam legis regula determinat singula. Determinat inquam primo singulis naturæ suæ modum, quæ qualia, quot quantaq; sint, & ubi & quando & quomodo moueantur. Deinde animis quid agendum sit, quid uicē cauēdum. Determinationem eiusmodi legem esse cōstat rerum omnium penes deum omnium autorē: eamq; eodem actu ab ipso deo sanciri, quo & omnia ab eo intelliguntur & fiunt: actu scilicet circulari, quem Timæus ait esse diuinæ intelligentiæ naturālē, ex seipsa uidelicet seipsam respicienti, seq; respiciendo omnia semper cōspicienti. Forsan uero ultra circularem, ut ita dixerim, motum deo intinū, subinsinuat motum quoq; rectum, id est, rerum à deo processum deiq; per res omnes influxum: ideo recta dixit, et peragit. Et motum rectum à circulari pendere signauit. Item ubi ait deum rerum principia & fines & media cōtinere: intellige deum esse causam rerum efficiētem atq; finalem. seruare omnia, omnibusq; adesse. Ac ne quis putet irritam legem, addit hanc semper iudiciū cōmitari, quo & perspicaciter seruatores legis prauaricatoresq; discernantur, et efficaciter quid potissimum debeat cuiq; decernatur. Quod quidē iudicium, quoniam potenter & discernit, & decernit, inuitabilis sequitur ultio peccatorum, & primum obseruantium. Seruari uero maxime diuinā inquit legem ab his, qui humillime uicem suam diuinæ legis iugo subiiciunt, quorum primum futura beatitudo censetur: respui uero maxime à superbis, qui mox sicut dei legem dereliquerunt, ita deseruntur à deo. Deserti autē & peccant atrocius, et miserabilius cruciantur. Tu uero euangelica hęc aureaq; præcepta seruabis alta mente reposita. Quod autē mysteria hęc antiquo ait sermone constare, Mosaico possumus intelligere. Possumus quoq; et Mercuriali quodā & Orphico, apud quos eiusmodi multa perlegimus, & illa quidem euidentissima: quæ recēdere grandius iam prohibet argumētum. At si Orphicos de Ioue, de lege, de iudicio & iustitia & Nemese hymnos legeris, hęc ad uerbum inuenies omnia. Post hęc Plato populum exhortatur, ut unusquisq; magnopere studeat in eorum numero esse qui deum sequuntur, contendens in omnibus placere deo, atq; ut id consequatur simile deo se reddens, similem inquam per temperantiæ puritatem, qua tanquam regula ex amussim sua omnia metiatur. Siquidē mensura, quod et Pythagoras inquit, omnium optima iudicatur, simillimumq; deo efficit animum. Quippe cum deus omnium sit mēsurā, præcipue nobis, qui uidelicet catenus uel prosequi uel fugere debemus singula, quatenus diuinæ menti uoluntatiq; uel cōsonare uel dissonare censentur. Hinc illud in Platonis epistola: Sapienti quidē uiro lex deus est, insipienti uero libido. Ambiguus uero hic legitur textus. Alibi enim legitur ut traduxi. Quibus uerbis Plato uidetur Protagorā confutare, dicentem rerum mensuram hominē esse. Cuius error in libro de scientia subtiliter confutatur. Alibi uero legitur non quā quiuis homo, sed si quis homo, hunc in modum: Deus omnium nobis est mensura: multoq; magis si quis, ut ferunt, homo est. Tu hanc particulā, si quis, ut ferunt, homo est: exponere potes: si quis homo mensura est, multo magis deus est mensura. non enim nobis, sed deo per quē uiuimus debemus uiuere. Posses forsā exponere: si deus aliquis homo est, id est, si quādo fiat homo: ut ferunt, id est, oracula prophetarum, quæ quidem expositio utinā quāmpia est apud multos, tam accepta foret apud Platonicos. Ut autem appareat quāti fructus sit obseruatio legum, subdit solis harum obseruatoribus licere atq; expedire uota dijs sacraq; facere: Cæterorum uero preces & munera à deo respui. Hoc ipsum uero quod est placere deo, dicit esse signū, quo singulas uite actiōes quasi sagittas debemus intendere. Sagittas autē in hanc ipsam dei gratiam attingendam, esse ait sedulum religionis cultum. In quo eisdem

diffinit gradus, quos & in carminibus Pythagoricis legimus. Iubet enim hic sicut & ille, ut caelestes primū omnes colamus deos, illos praecipue quibus patria quasi patronis est dedicata. deinde sequentes sub caelo deos. Quos omnes terrestres appellat. Mos enim Platonis est, et si omnia sub caelo elementa ponit, omniaq; in caelo modo caelesti, tamen omnia sub caelo appellatione terrae comprehendere, omnia itē in caelo caeli ignisq; nomine. Caelestes quidem eos: tum angelos intelligit superiores, tum sphaerarum caelestium stellarūq; animas. Deos uero terrestres, tum inferiores angelos, tum elementorum quatuor animas. Tertio mandat coli daemones, scilicet puriores, quasi deorum ad nos interpretes. Quarto heroas, id est, hominum animas deo acceptorū a corpore separatas. In his omnibus ita distribui praecipit cultum, ut maioribus numinibus maiora, minoribus minora: aequalibus aequalia munera conferantur. Quinto non tam coli & adorari, quam ornari & quodammodo honorari deorum patriorum status imperat, legibus consecratis. Quoniam uero omnem ad diuinum cultum exhortationē ab uno inchoauit deo: euidenter ostendit cetera numina neq; per se, sed a participatione primi dici deos: neq; propter se, sed illius gratia esse colēda, praesertim cum uniuersum eiusmodi cultum, duntaxat ut illi unico placeas, dicat suscipiendū. Sexto parentes quasi dei uicarios praecipit uenerari. Septimo propinquos genere, & familiaritate coniunctos, & hospites peregrinosq; ex diuino iussu amare charitate nō ficta. His autē praecipit inferitur euāgelicū, uanorum scilicet uerborū exactam rationem diuino iudici esse reddendam: cuius angelus nobis praest quasi superioris iudicis uicarius & minister, ut nos a turpibus reuocet, prouocet ad honesta: & cōsentientes quidē tranquillitate cōscientiae nutriat & delectet, dissentientes uero perturbatione conscientiae uexet. Vbi delectat, ab antiquis gratia nominatur: ubi uexat, furia. Et gratia quidē triplex, quoniam praeteriti praesentis et futuri gratia bonos oblectat. Furia quoq; triplex, quia malos similiter cruciat. Et utrobique Fatum, et Parca triplex cognominatur. Dicitur et Nemesis, praesertim ab Orpheo, ubi in superbos animaduertit. Profecto ueteres ut indicaret superbiam Deo maxime omnium dissonare obedientiam humillimam exigenti, dixerunt superbos non solum diuina censura, ut cetera uitia, sed etiā indignatione puniri, propriūq; ad punitionē eiusmodi numen introduxerunt. Nemesios nomine nuncupatū, quod quidem facit potētiam in brachio suo dispergitq; superbos mente cordis sui. Collige ē multis omnibus praecipue quatuor, legem, iudiciū, iustitiam, Nemesim. Horum exemplum accipe in teipso. Habes in mente legem, quid agendū sit, quid non, cōmuni norma distantem, & honestum quidem prosequendum esse, turpe uero uitandum. Habes et in ratione iudicium distantiore quadam argumentationum discursione discernens id quod in hac uel illa actione positum est, honestum esse uel turpe. Habes in uoluntate iustitiam, eligentem ita prosequi, ita fugere, ut ratio per mentis leges prosequendum iudicauit uel fugiendum. Habes in imaginatione eiusq; effectu Nemesim turpibus actionibus uerbisq; succensentem atq; legitime indignantē. Similiter in Deo lex iudiciū, iustitiaq; & Nemesis, sed modo diuino. Distinctius autē in Deo quidē lex angelisq; superioribus. In animae uero mundanae ratione, iudiciū. In eiusdem uoluntate iustitia. In angelis inferioribus seu demonibus medijs Nemesis. Vt cunq; distribuas, haec omnia diuinae legi mirabili quadam connexionē subseruiunt ad uirtutum premium, & supplicium peccatorum.

DIALOGVS QVARTVS DE LEGIBVS VEL DE LEGVM LATIONE.

GE IAM quam nam fore ciuitatem cogitare debemus? Neq; uero nunc de praesenti eius nomine, aut de futuro interrogo. Id enim forsitan aut ipsa colonia deductio dabit, aut locus, uel etiā fluuij, aut fontis, aut deorum qui in ea regione sunt alicuius cognomentum ciuitati nouae fama sua nomen imponet. Sed illud potius quaero, utrum maritima erit, an mediterranea? CLIN. Distat ferē hospes a mari haec de qua loquimur, ciuitas, stadjs octoginta. ATHEN. Portus uero sunt ne prope? an mare illud penitus importuosum? CLIN. Portuosa est hospes ea regio, quam maxime fieri potest. ATHEN. Heu, quid ais? Ager autem ille fert omnia? An aliquorum indigus? CLIN. Fert penē omnia. ATHE. Ciuitas uero aliqua ne illi proxima? CLIN. Non ualde. atq; idcirco habitatores illuc conducere cogitamus. prisca enim quadam hominū inde facta propulsione, magno temporis spacio iacet regio desolata. ATHEN. Quo ad campos autem montesq; & syluas pertinet, quo pacto disposita est? CLIN. Similis est reliquae totius Cretae naturae. ATHEN. Asperam igitur ipsam potius & syluestrem quam campestem esse dicis? CLIN. Aio equidem. ATHEN. Non est igitur ad acquirendam uirtutem incommoda. Nam si mari proxima esset et portuosa, nec ferret omnia, sed multarum rerum egeret, maximo sibi salutis fundatore opus esset, diu-